

آیین‌نامه اجرایی دوره دکتری (Ph.D) پژوهش محور مختص دانشجویان بین‌الملل بازنگری آذر 1403

مقدمه

به منظور کسب جایگاه واقعی نظام آموزش عالی در سطح بین‌الملل، ارتقای سطح علمی دانشگاه، گسترش نقش مؤثر در دیپلماسی علمی و فناوری و به استناد نقشه جامع علمی کشور و با عنایت به جایگاه علمی دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل در منطقه و علاقمندی اتباع کشورهای مختلف بویژه کشورهای مسلمان و همسایه برای تحصیل در این دانشگاه، این آیین‌نامه برای دانشجویان بین‌الملل (غیرایرانی) تهیه شده و برای کلیه دانشجویان بین‌الملل دوره دکتری ورودی سال 1398 و پس از آن قابل اجرا خواهد بود.

ماده 1- تعاریف

وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

سازمان: سازمان امور دانشجویان

دانشگاه: دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل

دوره دکتری: دوره تحصیلی است که پس از دوره کارشناسی ارشد آغاز می‌شود و شامل 36 واحد درسی است.

شیوه حضوری: شیوه‌ای از پذیرش است که دانشجو به صورت تمام‌وقت و حضوری در فعالیتهای آموزشی دانشگاه شرکت می‌کند.

نیمسال تحصیلی: بازه زمانی تعیین شده که شامل 16 هفته آموزش و 2 هفته امتحانات پایانی است.

برنامه درسی: مجموعه به هم پیوسته‌ای از دروس هر رشته تحصیلی با هدفی مشخص، مصوب مراجع قانونی است.

رساله: مستند علمی است که در فرایند تحصیل دانشجوی دوره دکتری تخصصی و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش

تحصیلی، با راهنمایی استاد/استادان راهنما و بر اساس استانداردهای پژوهشی با هدف توسعه مرزهای دانش تدوین می‌شود

استاد راهنما: یکی از اعضای هیئت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی است که مسئولیت راهنمایی دانشجو را در انجام پایان‌نامه یا

رساله بر عهده دارد.

استاد مشاور: یکی از اعضای هیئت علمی و یا فرد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط است که مسئولیت مشاوره دانشجو را در انجام رساله

بر عهده دارد.

تیم راهنمایی: کلیه اعضای هیات علمی یا افراد صاحب صلاحیتی که به عنوان استاد (استادان) راهنما و مشاور (مشاوران) مسئولیت

راهنمایی یا مشاوره دانشجو را در انجام رساله بر عهده دارد.

هیات داوران: هیاتی است که ارزیابی نهایی رساله دانشجو در دوره دکتری را بر عهده دارد.

شورای تحصیلات تکمیلی: یکی از شوراهای تخصصی در نخستین سطح سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی راهبردی در امور آموزشی دانشگاه

است که به منظور ایجاد هماهنگی و تسهیل در امور اجرایی مرتبط با تحصیل دانشجویان تحصیلات تکمیلی در حوزه معاونت آموزشی و

تحصیلات تکمیلی تشکیل می‌شود

دانشجو: فردی که دارای گذرنامه خارجی و رواید تحصیلی بوده و در دانشگاه مشغول به تحصیل می‌باشد.

ماده 2- هدف

اهداف ایجاد این دوره شناساندن ظرفیت‌های علمی، آموزشی و فناوری جمهوری اسلامی ایران، گسترش تعاملات بین‌المللی در زمینه پذیرش

دانشجو در مقطع دکتری و تقویت جایگاه علمی و فناوری جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده 3- شرایط پذیرش

نحوه پذیرش دانشجوی بین‌المللی مطابق با شرایط مندرج در شیوه‌نامه پذیرش دانشجوی بین‌الملل دانشگاه (پیوست) می‌باشد.

ماده 4- تحصیل در دوره دکتری تخصصی به صورت تمام‌وقت بوده و دانشجو متعهد و ملزم به حضور تمام‌وقت در دانشگاه می‌باشد.

ماده 5- مدت مجاز تحصیل دوره حداقل 6 نیمسال و حداکثر 8 نیمسال می‌باشد که بنا به ضرورت و به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذیربط، می‌توان مطابق تبصره‌های ماده 8 این آیین‌نامه به سنوات تحصیلی دانشجوی افزود.

ماده 6- مجموع واحدهای دوره دکتری 36 واحد است که 3 تا 9 واحد آن واحدهای درسی و مرتبط با موضوع رساله دانشجو و 27 تا 33 واحد آن مربوط به رساله می‌باشد.

تبصره 1: واحد/واحدهای درسی به منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو در چارچوب دستورالعمل شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه و با نظر استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی مربوطه انتخاب می‌شود.

تبصره 2: دانشجو موظف است در بدو ورود به مراکز معتبر زبان فارسی مراجعه نماید و پس از ارائه گواهی شرکت در دوره و اخذ گواهینامه در نیمسال بعدی از ایشان ثبت نام می‌گردد. در نیمسالی که دانشجو در دوره زبان فارسی شرکت می‌نماید با درخواست دانشجو و موافقت گروه و دانشکده اخذ یک تا دو درس جبرانی کارشناسی (حداکثر چهار واحد درسی) برای دانشجو قابل انجام می‌باشد.

درس/دروس دوره را در نیمسال اول تحصیلی اخذ نماید. در شرایط خاص با نظر شورای گروه و دانشکده، دانشجو می‌تواند حداکثر تا پایان سال اول تحصیلی خود واحدهای آموزشی دوره را اخذ نماید.

تبصره 3: ثبت‌نام دانشجو طبق تقویم دانشگاه انجام می‌شود. چنانچه دانشجو نسبت به ثبت‌نام اقدام ننماید، به منزله‌ی انصراف از تحصیل می‌باشد. همچنین دانشجو موظف است پس از اخذ واحد رساله، تا زمان دفاع از آن، هر نیمسال نسبت به تمدید ثبت واحد خود اقدام نماید.

تبصره 4: نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا 20 محاسبه می‌شود. حداقل نمره قبولی در هر درس، 14 است. و میانگین قابل قبول نمره‌های دانشجو در همه درس‌ها، 16 از 20 است. چنانچه میانگین نمره‌های دانشجو کمتر از 16 باشد، با مجوز شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، حداکثر در یک نیمسال تحصیلی، درس/درس‌هایی علاوه بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذراند. دانشجویی که در هر نیمسال در یک یا چند درس، نمره قبولی کسب نکند، چنانچه در نیمسال‌های بعدی، درس یا دروس مذکور را با نمره قبولی بگذراند، نمره یا نمره‌های مردودی قبلی در ریزنمرات تحصیلی دانشجو، فقط ثبت و باقی می‌ماند اما این نمره‌ها در محاسبه میانگین کل دوره بی‌اثر و صرفاً آخرین نمره قبولی در آن درس ملاک محاسبه میانگین کل دوره خواهد بود.

ماده 7- موضوع رساله

دانشجو موظف است حداکثر تا پایان سال دوم تحصیلی، علاوه بر گذراندن درس/دروس دوره، موضوع رساله خود را پس از تأیید گروه و دانشکده، به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه برساند. موضوع رساله پس از تصویب شورا رسمیت می‌یابد و قابل اجرا می‌باشد. نحوه برگزاری جلسه دفاع از موضوع پیشنهادی رساله همانند دانشجویان دوره آموزشی پژوهشی می‌باشد.

ماده 8- ارزیابی تحصیلی

ارزیابی تحصیلی به منظور احراز قابلیت‌های پژوهشی دانشجو و براساس روند پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی می‌باشد که در پایان هر نیمسال تحصیلی پس از تصویب پیشنهادیه از سوی استاد/استادان راهنما سنجیده می‌شود.

تبصره 1: دانشجو در مرحله پژوهشی موظف است در هر نیمسال تحصیلی، حداقل یک گزارش از پیشرفت کار خود را تحویل استاد راهنما دهد و در سامانه آموزشی ثبت نماید. این گزارش پس از تأیید استاد راهنما و مدیر گروه قابل استناد می‌باشد.

تبصره 2: دانشجو در مرحله‌ی پژوهشی موظف است حداقل دو سمینار عمومی با حضور داوران داخلی رساله و نماینده تحصیلات تکمیلی دانشکده از پیشرفت کار خود ارائه دهد.

تبصره 3: ارائه سمینار اول بین 2 ماه تا حداکثر یک سال پس از تصویب موضوع رساله و سمینار دوم با 6 ماه تا حداکثر یک سال فاصله از سمینار اول برگزار می‌گردد. در هر صورت شروع فرآیند دفاع نهایی پس از سمینار دوم امکان‌پذیر است. تاریخ ارائه سمینارها ترجیحاً ماه‌های آذر و تیر هر سال بوده و حداقل یک هفته پیش از سمینار، دانشجو موظف به اعلام عمومی می‌باشد. دانشجو موظف است حداقل یک هفته قبل از تاریخ سمینار خود، فایل حاوی چکیده مبسوط سمینار خود را به داوران تحویل نماید.

تبصره 4: چنانچه دانشجو بخواهد در سال چهارم تحصیل خود از رساله دفاع نماید ارائه سمینار عمومی دوم منتفی می‌باشد.

تبصره 5: چنانچه و وضعیت دانشجو در سمینار اول تو سط داوران و استاد (استادان) راهنما غیرقابل قبول ارزیابی گردد، تا سمینار بعدی به دانشجوی فرصت داده می‌شود تا وضعیت خود را اصلاح نماید. اگر دانشجو پس از سمینار دوم نتواند نظر هیأت داوران و استاد (استادان) راهنما را جلب نماید، از ادامه تحصیل محروم می‌گردد.

تبصره 6: چنانچه دانشجو طی چهار سال موفق به دفاع از رساله خود نگردد، جهت تمدید سنوات تحصیلی برای هر یک از نیمسال‌های نهم و یازدهم و ... موظف به ارائه سمینار عمومی با حضور استاد/استادان راهنما، داوران داخلی و نماینده تحصیلات تکمیلی می‌باشد. زمان پیشنهادی ارائه سمینارها ترجیحاً آذر یا تیرماه هر سال می‌باشد. در صورت تأیید سمینار دانشجو از سوی هیأت داوران، درخواست تمدید سنوات دانشجو به شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه برای تصمیم‌گیری نهایی ارسال می‌گردد.

ماده 9: دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید شورای گروه و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله (مطابق پیوست 1 و تأیید کفایت کار انجام شده توسط استاد/استادان راهنما) می‌تواند در حضور هیأت داوران از رساله خود با رعایت ماده 5 و مشروط بر اینکه حداقل سه نیمسال از تصویب موضوع رساله در شورای دانشکده او گذشته باشد؛ دفاع نماید.

تبصره 1: در صورت افزایش سنوات دانشجو مازاد بر چهار سال، دفاع از رساله حداقل 2 نیمسال پس از تصویب موضوع در شورای دانشکده بلا مانع می‌باشد.

تبصره 2: نحوه تشکیل و شرح وظایف هیأت داوران، چگونگی دفاع از رساله و احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله، تابع دستورالعمل برگزاری جلسات دفاع از پیشنهاد، پیش دفاع، رساله دکتری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مصوب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ 1402/04/25 و نیز پیوست این آیین‌نامه می‌باشد.

ماده 10- ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش انجام می‌شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌شود:
الف) قبول:

با درجه خوب (16 تا 17/99) در صورت رعایت یکی از ردیف‌های "پ" یا "ت" بند 1 پیوست.
خیلی خوب (18 تا 18/99) در صورت رعایت یکی از ردیف‌های "الف" یا "ب" بند 1 پیوست.
و یا عالی (19 تا 20) در صورت رعایت ردیف "الف" بند 1 پیوست.
ب) غیرقابل قبول (کمتر از 16)

تبصره: چنانچه رساله دانشجو «غیرقابل قبول» ارزیابی شود. در صورت تشخیص هیأت داوران، دانشجو می‌تواند طی حداکثر یک نیمسال، اصلاحات لازم در رساله را به عمل آورد و صرفاً برای یک بار دیگر از رساله خود دفاع کند.

ماده 11- دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب ارزیابی «قبول» از رساله خود به دریافت درجه دکتری نائل می‌شود.

ماده 12- در موارد زیر دانشجو از ادامه‌ی تحصیل در دوره‌ی دکتری محروم می‌شود:

الف) میانگین کل نمره/نمرات درسی دانشجو (با رعایت تبصره 4 ماده 6) کمتر از 16 باشد
ب) پیشرفت کار رساله دانشجو (موضوع ماده آیین‌نامه 8) به تأیید هیأت داوران نرسد.
پ) دفاع مجدد «غیرقابل قبول» ارزیابی شود.

ت) مدت مجاز تحصیل دانشجو (با رعایت ماده 5) به پایان برسد و دانشجو برای تمدید سنوات مراجعه ننماید.

ماده 13- در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه تحصیل در دوره، دانشگاه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات صرفاً گواهینامه‌ای را براساس کارنامه تحصیلی دانشجو صادر کند.

ماده 14- این آیین‌نامه دربرگیرنده اصول کلی و ضوابط اصلی دوره دکتری شیوه آموزشی و پژوهشی بوده و مواردی که در این آیین‌نامه دیده نشده، به استناد آیین‌نامه دوره دکتری شیوه آموزشی و پژوهشی، پس از طرح در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه قابل اجرا می‌باشد.

ماده 15- این آیین‌نامه مشتمل بر 15 ماده، 9 تبصره و یک پیوست پس از بررسی در شورای تحصیلات تکمیلی، در جلسه شورای دانشگاه مورخ 1400/4/26 به تصویب رسید و برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی 99-1398 و مابعد لازم‌الاجرا می‌باشد و از تاریخ اجرا، کلیه بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مغایر با این آیین‌نامه لغو می‌شود.

پیوست: ضوابط دفاع نهایی از رساله دکتری

دانشجو پس از احراز شرایط زیر می‌تواند از رساله خود دفاع نماید:

- 1- چاپ یا پذیرش یک مقاله مستخرج از رساله در مجلات علمی یا انجام طرح پژوهشی یا ثبت اختراع به شرح زیر:
 - الف- چاپ یا پذیرش مقاله در مجلات نمایه شده ISI دارای IF و یا انجام طرح پژوهشی نوع 1 مطابق بند 2 و یا ثبت اختراع خارجی مطابق بند 3
 - ب- چاپ یا پذیرش مقاله در مجلات نمایه شده در Scopus یا انجام طرح پژوهشی نوع 1 یا 2 مطابق بند 2 و یا ثبت اختراع خارجی یا داخلی مطابق بند 3
 - پ- چاپ یا پذیرش مقاله در مجلات علمی پژوهشی داخلی یا ISC مورد تأیید وزارت علوم (به زبان فارسی یا انگلیسی)
 - ت- چاپ یا پذیرش مقاله Open Access در مجلات نمایه شده ISI دارای IF و با رتبه Q₂ مشروط بر اینکه دریافت هزینه پس از اتمام داوری باشد. برای این دسته از مقالات ارائه مستندات داوری الزامی است.
- 2- طرح پژوهشی نوع 1 قراردادی است که بین دانشگاه و یکی از سازمان‌ها یا مراکز خارج از دانشگاه که موضوع آن مرتبط با رساله دانشجو بوده و سهم استاد/استادان راهنما و دانشجو در این طرح حداقل معادل 3/000/000/000 ریال، با تأیید معاون محترم پژوهشی دانشگاه، باشد. در صورتیکه مبلغ طرح با شرایط فوق‌الذکر کمتر از 1/600/000/000 ریال نباشد طرح پژوهشی نوع 2 تلقی می‌گردد.
- 3- ثبت اختراع داخلی باید به تأیید سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی رسیده باشد و مستخرج از رساله دانشجو بوده و اسامی دانشجو و اعضای تیم راهنمای دانشجو (استاد/استادان و مشاور/ مشاورین دانشجو) در مالکین ثبت اختراع ذکر شده باشد. چنانچه ثبت اختراع خارجی باشد؛ در صورت احراز شرایط فوق باید به تأیید معاونت پژوهشی دانشگاه برسد.
- 4- اسامی تیم راهنما باید در مقاله (مقالات) منظور شده باشد. در این مقالات نام دانشجو و یکی از اساتید راهنما باید به ترتیب به عنوان نویسندگان اول یا دوم بوده و حداقل یکی از اساتید راهنما باید به عنوان نویسنده مسئول باشد. همچنین نویسندگان این مقالات باید فقط دانشجو، اساتید راهنما و مشاور رساله باشند.
- 5- اعتبار علمی مقالات و نیز مستخرج بودن آن از رساله باید به تأیید شورای گروه آموزشی برسد.
- 6- پس از درخواست دانشجو و تأیید اساتید راهنما برای برگزاری جلسه دفاع، موضوع در شورای آموزشی گروه مطرح و پس از تأیید شورای گروه، جلسه پیش دفاع با حضور دانشجو و داوران داخلی (و داور خارجی در صورت امکان) و نماینده تحصیلات تکمیلی برگزار می‌گردد. در صورت بلامانع بودن برگزاری جلسه دفاع نهایی، با انجام اصلاحات مد نظر داوران در جلسه پیش دفاع و تأیید آن، موضوع در شورای آموزشی گروه مطرح و مجوز برگزاری جلسه دفاع نهایی صادر می‌گردد.
- 7- به منظور داوری رساله، دانشجو می‌بایست حداقل سه هفته قبل از برگزاری جلسه دفاع، نسخ رساله را برای داوران مربوط ارسال نماید.
- 8- جلسه دفاع با حضور اساتید راهنما، داوران داخلی و خارجی و نیز نماینده تحصیلات تکمیلی برگزار و در صورت تأیید رساله، دانشجو سه ماه برای انجام اصلاحات لازم فرصت خواهد داشت. پس از اتمام این فرصت، بازای هر ماه نیم نمره از ارزیابی دانشجو کسر خواهد شد.